

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

30 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

Protokolant Przemysław Mazur

po rozpoznaniu na rozprawie 30 stycznia 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej J. W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 20 października 2020 r., V ACa 314/19,

w sprawie z powództwa J. W.

przeciwko A. w W.

o ochronę dóbr osobistych,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

(M.K.)

UZASADNIENIE

Powód J. W. wniósł o zobowiązanie pozwanego A. w W. do:

- niezwłocznego zaniechania naruszeń dóbr osobistych powoda polegającego na bezpodstawnym pozbawieniu możliwości uczestnictwa w [...] Letniej Uniwersjadzie pomimo spełnienia przez niego wszystkich kryteriów kwalifikacyjnych oraz wobec braku innego zawodnika spełniającego tego rodzaju kryteria, co doprowadziło do naruszenia jego prawa do rozwoju kariery sportowej jako elementu samorealizacji;
- opublikowania na własny koszt na oficjalnej stronie internetowej A. znajdującego się pod adresem internetowym [...] na okres 30 dni, czcionką nie mniejszą niż 12px, w miejscu usytuowanym powyżej bloku zawierającego aktualności, oświadczenia o następującej treści: „A., niniejszym chciałby gorąco przeprosić Pana J. W. za naruszenie Jego dóbr osobistych w ten sposób, że będąc jedynym sportowcem spełniającym w swojej dyscyplinie i kategorii wagowej kryteria uczestnictwa [...] Letniej Uniwersjadzie (2017) został on dopuszczony do udziału w tych zawodach, a w Jego miejsce został wybrany inny zawodnik nie spełniający ustalonych przez Zarząd A. kryteriów uczestnictwa. Pragniemy podkreślić, że powyższa bezpodstawną decyzją Zarządu A. naruszyła dobra osobiste Pana J. W. w postaci prawa do rozwoju kariery sportowej jako elementu samorealizacji, nad czym gorąco ubolewamy i jeszcze raz gorąco przepraszamy”.
- poinformowania Ministra Sportu i Turystyki, Polskiego Związku Judo oraz Instytutu Sportu Zespołu Metodyczno-Szkoleniowego o naruszeniu dóbr osobistych powoda oraz jego przeproszenia w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia. Powód domagał się przy tym orzeczenia, że w razie niewykonania przez pozwanego wyroku w wyznaczonym terminie, będzie on umocowany do opublikowania oświadczenia o treści ustalonej przez Sąd na koszt pozwanego na stronie internetowej www.sportowefakty.pl w zakładce „sporty walki” Wniósł również o zasądzenia na jego rzecz od pozwanego łącznej kwoty 23 500,00 zł obejmującej zadośćuczynienie za doznaną krzywdę w wysokości 15.000,00 zł z ustawowymi

odsetkami od 15 września 2017 r. oraz odszkodowanie w kwocie 8 500,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z 31 stycznia 2019 r zobowiązał pozwanego do: zamieszczenia, na własny koszt, na stronie internetowej [www. \[...\].pl](#), oświadczenia następującej treści: „A.w W. przeprasza Pana J. W. za niepowołanie go do udziału w [...] Letniej Uniwersjadzie 2017, pomimo tego, że był jedynym sportowcem spełniającym w swojej dyscyplinie i kategorii wagowej, kryteria uczestnictwa w tych zawodach. Naruszyło to dobro osobiste Pana J. W. w postaci prawa do rozwoju kariery sportowej.”, zastrzegając, że oświadczenie to ma być opublikowane przez okres dwóch tygodni, przy użyciu czcionki nie mniejszej niż 12 pikseli,

w miejscu usytuowanym powyżej bloku zawierającego aktualności (pkt I); zawiadomienia Ministra Sportu i Turystyki, Polskiego Związku Judo w W. oraz Instytutu Sportu - Państwowego Instytutu Badawczego w W. o opisanym w pkt I naruszeniu dóbr osobistych powoda oraz o sformułowanym tam oświadczeniu w terminie siedmiu dni od uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia (pkt II); zasądził od pozwanego na rzecz powoda 15.000,00 zł z odsetkami ustawowymi od 27 września 2017 r. do dnia zapłaty (pkt III); oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt IV) i orzekł o kosztach procesu (pkt V).

Sąd Okręgowy ustalił, że J. W., urodzony [...] r., jest zawodnikiem judo, wielokrotnym reprezentantem Polski. Trenuje w klubie [...]. Studiował na Akademii w W. i należał do A. W 2017 r. startował w dwóch zawodach rangi [...].

A.(A.) jest studencką organizacją sportu akademickiego o zasięgu ogólnokrajowym, której celem jest m.in. upowszechnianie kultury fizycznej i turystyki, podnoszenie sprawności fizycznej i polepszanie stanu zdrowia społeczności akademickiej (§ 7 ust. 1 statutu); cele te realizuje także przez uczestniczenie w imprezach i zawodach sportowych w kraju i za granicą (§ 8 ust. 2 statutu).

W ramach swojej działalności A. ustala skład akademickiej reprezentacji Polski na corocznych uniwersyteckich mistrzostwach świata - Uniwersjadzie. Przy podejmowaniu decyzji w tym zakresie powoływane są dla kilku dyscyplin szprotowych, w tym judo, społeczne komisje składające się z trenerów. W latach

2016-2018 w skład komisji judo wchodził R. L. jako przewodniczący oraz W. B., M. K., Z. G. i W. B..

W celu wyłonienia członków reprezentacji A. opracował „Kryteria powoływania zawodników na Uniwersjadę w roku 2017” oraz „Kryteria kwalifikacyjne - [...] Letnia Uniwersjada”. W ust. 1 pkt 2 „Kryteriów powoływania zawodników na Uniwersjadę w roku 2017” zapisano, że jednym z nich jest wiek od 18 do 28 lat. W „Kryteriach kwalifikacyjnych - [...] Letnia Uniwersjada” ustalono kryteria kwalifikacyjne dla reprezentacji judo. Pełne składy reprezentacji uczestniczącej w tych zawodach miały zostać wyłonione spośród zawodniczek-studentek i zawodników-studentów, którzy do końca czerwca 2017 r. uzyskają wyniki:

- miejsce 1 - 7 w zawodach rangi PŚ i wyżej przy min. 2 wygranych walkach;
- miejsce 1-5 w zawodach kalendarza EUJ przy min. 2 wygranych walkach;
- miejsce 1-5 w MME i MŚJ przy min. 2 wygranych walkach;
- miejsce 1- 3 w MP przy min. 3 wygranych walkach;
- miejsce 1 w MMP przy min. 2 wygranych walkach.

Polski Związek Judo rekomendował A. powoda jako zawodnika podstawowego w Uniwersjadzie w kategorii do 100 kg, gdyż spełnił on wszystkie wymienione kryteria kwalifikacyjne. Jednak M. A., będący w ramach A. trenerem zawodników judo uczestniczących w uniwersjadach i jednocześnie trenerem A. w G., zaproponował, aby reprezentantem judo na XXIX Letnią Uniwersjadę w kategorii do 100 kg został zawodnik tego klubu – T. D.. Ostatecznie to on uzyskał akceptację społecznej komisji judo, zaś J. W. został powołany jako zawodnik rezerwowy. T. D. nie spełniał kryteriów kwalifikacyjnych ustalonych przez AZS. Uwagi do powołania go w miejsce J. W. zgłaszał Zespół Metodyczny Instytutu Sportu, trener kadry narodowej judo i dyrektor sportowy Polskiego Związku Judo. Decyzja Zarządu Głównego o powołaniu T. D. do kadry uniwersjadowej była wyrazem zaufania do doświadczenia szkoleniowego trenera M. A.; uwzględniała przy tym fakt, że zawodnik ten będzie uczestniczył w Uniwersjadzie na koszt macierzystego klubu. Starania J. W. o zmianę tej decyzji nie przyniosły oczekiwanego przez niego rezultatu. Ostatecznie nie wziął on udziału w [...] Letniej Uniwersjadzie 2017.

Sąd Okręgowy, oceniając roszczenia powoda w świetle tak ustalonego stanu faktycznego, wskazał, że rozdział 9a ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, regulujący odpowiedzialność dyscyplinarną oraz rozstrzyganie sporów w sporcie, nie wyłącza ochrony praw zawodnika na gruncie przepisów Kodeksu cywilnego. Uznał, że prawo do rozwoju kariery sportowej stanowi dobro osobiste będące elementem samorealizacji; chroni ono poczucie własnej wartości sportowca oraz renomy w środowisku sportowym i wśród kibiców. Uniemożliwienie wzięcia udziału w zawodach jest obiektywnie zdarzeniem negatywnym dla zawodnika, gdyż pozbawia go jednego z kluczowych elementów sportu, jakim jest współzawodnictwo. Uniwersjada, jako światowe akademickie zawody sportowe są istotną i prestiżową imprezą, w szczególności dla dyscypliny judo i ustępuje rangą jedynie igrzyskom olimpijskim. Udział w tych zawodach jest zatem istotnym elementem kariery judoki.

Informacja co do wypełnienia wyłącznie przez powoda kryteriów uczestnictwa w tych zawodach w danej kategorii wagowej była znana w środowisku judo w Polsce i był on traktowany – również przez Polski Związek Judo, który przyjął go do udziału w programie treningowym kadry narodowej - jako pretendent do startu. Brak powołania do reprezentacji dotknął zatem dobrego imienia powoda jako sportowca i postrzegania go w tej roli przez inne osoby.

Pozwany jest jedynym podmiotem w Polsce przeprowadzającym nabór zawodników i przedstawiającym ich do udziału w każdej kolejnej Uniwersjadzie. AZS jest stowarzyszeniem, o którym mowa w art. 6 ust 2 ustawy o sporcie. Przygotowanie udziału i sam udział w [...] Letniej Uniwersjadzie w T. w 2017 r. odbywał się pod nadzorem Ministra Sportu i Turystyki oraz Instytutu Sportu, z wykorzystaniem środków publicznych. Nabór zawodników uczestniczących w tej imprezie miał charakter zbliżony do przyrzeczenia publicznego uregulowanego w art. 919 i nast. k.c. Między pozwanym a powodem, doszło, z jednej strony przez ogłoszenie o naborze do kadry, a z drugiej przez zgłoszenie, do nawiązania - na podstawie art. 353¹ k.c. - nienazwanego stosunku prawnego o charakterze zbliżonym do przyrzeczenia publicznego lub - przy przyjęciu szerokiej wykładni pojęcia „nagrody” z art. 919 § 1 k.c. – wręcz do stosunku prawnego na podstawie przyrzeczenia publicznego.

Jedynie powód w kategorii wagowej do 100 kg wypełniał normy kwalifikacyjne objęte treścią pkt II. 5 Kryteriów, sprecyzowane w ich części szczegółowej. Uwzględnił on start w Uniwersjadzie w indywidualnym planie rocznym (pkt 11.1), dysponował zgodą Polskiego Związku Judo na udział w tej imprezie (pkt 11.2) i był gotowy do podjęcia współpracy z trenerem kadry uniwersjadowej oraz podporządkowania się planowi przygotowań przedstawionemu przez pozwanego (k. pkt II. 3-II.4). Powód realizował plan przygotowania się do tych zawodów wespół z zawodnikami kadry narodowej w zakresie wyznaczonym przez Polski Związek Judo. Pozwany nie określił innych kryteriów kwalifikacyjnych, zwłaszcza mających charakter ocenny, wynikających z niemierzalnych parametrów analizowanych z punktu widzenia wiedzy i doświadczenia trenerskiego lub też z przebiegu kariery sportowej danego zawodnika bez uwzględniania osiągniętych wyników. Upublicznił obiektywne i łatwe do sprawdzenia kryteria naboru do reprezentacji akademickiej w dyscyplinie judo; zaniechał przy tym możliwości odwołania się do kryteriów subiektywnych, w szczególności do oceny trenera kadry, że określony zawodnik rokuje lepiej niż pozostali. Choć - co do zasady - nie można negować selekcji zawodników do kadry opartej na autorytecie trenera, mającym źródło w art. 41 ustawy o sporcie, to w odniesieniu do zawodników judo pretendujących do udziału w [...] Letniej Uniwersjadzie tego rodzaju zastrzeżenie nie zostało publicznie dokonane. Kryterium subiektywne mogłoby mieć zastosowanie - wobec braku odmiennego uregulowania - w przypadku, gdyby obiektywne wymogi spełniało co najmniej dwóch zawodników. W konkretnym stanie faktycznym sytuacja taka jednak nie zaistniała.

Działanie pozwanego względem powoda należy uznać za bezprawne i zawinione, gdyż niezakwalifikowanie powoda do udziału w Uniwersjadzie jako zawodnika podstawowego nastąpiło wbrew publicznie ogłoszonemu oświadczeniu woli. Członkowie zarządu AZS mogli i powinni przewidzieć, że w następstwie powziętej przez nich decyzji dojdzie do naruszenia dobra osobistego powoda w postaci prawa do rozwoju kariery sportowej.

Z uwagi na przeprowadzenie i zakończenie [...] Letniej Uniwersjady, żądanie powoda zmierzające do zapewnienia mu udziału w tych zawodach nie mogło być uwzględnione. Zasadne natomiast – w świetle art. 24 § 1 k.c. - były żądania złożenia

przez pozwanego oświadczenia mającego charakter przeprosin, opublikowania go na stronie internetowej www.azs.pl oraz przedstawienia informacji o doznanym przez powoda naruszeniu dobra osobistego i doręczenia treści oświadczenia Ministrowi Sportu i Turystyki, Polskiemu Związkowi Judo w W. i Instytutowi Sportu - Państwowemu Instytutowi Badawczemu w W. Wskazane organy oraz osoby prawne były bowiem zaangażowane w przeprowadzenie naboru do kadry oraz wysłanie jej na Uniwersjadę w T. i mają wpływ na środowisko sportowe w Polsce.

Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do upoważnienia powoda do zamieszczenia przedmiotowego oświadczenia na stronie internetowej www.sportowefakty.pl w zakładce „sporty walki”, gdyż żądanie to nie zostało należycie umotywowane a ponadto strona internetowa pod wskazanym adresem nie istnieje. Za usprawiedliwione uznał zaś żądanie zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przez powoda wskutek pozbawienia go możliwości rywalizowania z innymi zawodnikami i szansy na osiągnięcie sukcesu sportowego, przyjmując, że adekwatną z tego tytułu – w świetle art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. - będzie kwota 15 000,00 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu pierwszego wezwania do zapłaty tej należności (art. 481 § 1 k.c.).

Oddalając roszczenie odszkodowawcze, Sąd Okręgowy wskazał, że powód nie wykazał faktu poniesienia szkody w następstwie naruszenia jego dobra osobistego.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego (pkt II), uwzględniając zaś apelację pozwanego (pkt. I) zmienił ten wyrok:

- w pkt I przez oddalenie żądania zobowiązania do zamieszczenia wskazanego w nim oświadczenia;
- w pkt II przez oddalenie żądania zobowiązania do do zawiadomienia wskazanych w nim podmiotów;
- w pkt III przez oddalenie żądania zasądzenia 15 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia oraz

- w pkt V przez odstąpienie od obciążenie powoda obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji i przyjął je za własne. Nie podzielił jednak oceny, że prawo do rozwoju kariery sportowej jako element samorealizacji stanowi dobro osobiste podlegające ochronie przewidzianej w art. 23 i art. 24 k.c. Wprawdzie Kodeks cywilny nie zawiera definicji dóbr osobistych, a te, które zostały wymienione w art. 23 k.c. nie tworzą katalogu zamkniętego, jednak pojęcie tych dóbr należy postrzegać wąsko; nie może być ono rozciągane na każdą dziedzinę życia społecznego.

Sąd Apelacyjny podkreślił, iż przy kwalifikacji określonego prawa jako dobra osobistego należy posługiwać się nie tylko kryterium subiektywnym, ale przede wszystkim obiektywnym, odwołującym się do przyjętych w społeczeństwie ocen. Dla istnienia dobra osobistego i uznania, że doszło do jego naruszenia, znaczenie mają oceny społeczne, analiza z punktu widzenia rozsądnego człowieka. Nie ma natomiast znaczenia subiektywne przekonanie zainteresowanego. Dokonując oceny, czy nastąpiło naruszenie danego dobra osobistego należy odnosić się do poglądów panujących w społeczeństwie, posługiwać się w tym celu abstrakcyjnym wzorcem „przeciętnego odbiorcy”, a nie odwoływać się do jednostkowych odczuć i ocen osoby pokrzywdzonej, (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 11 marca 1997 r., III KKN 33/97, OSNC 1997, nr 6-7, poz.93 i z 16 stycznia 1976 r., II CR 692/75 OSNCP 1976, nr 11, poz.251).

Niewątpliwie powód subiektywnie mógł odebrać decyzję pozwanego jako krzywdzącą, niesprawiedliwą. Liczył bowiem na to, że jako jedyny zawodnik w swojej kategorii wagowej, spełniający kryteria startu ustanowione przez pozwanego, będzie zakwalifikowany do udziału w Uniwersjadzie. Jednakże samo rozczarowanie, czy poczucie pokrzywdzenia inną decyzją pozwanego, nie wystarczy dla uznania naruszenia dobra osobistego powoda. Poczucie pokrzywdzenia musi być wywołane naruszeniem „niemajątkowych indywidualnych wartości”, a za takie trudno uznać „prawo do rozwoju kariery sportowej”. Fakt, iż powód nie brał udziału w Uniwersjadzie w 2017 r. nie pozbawiał go możliwości startu w innych imprezach na różnych szczeblach. Nie wpływał również na postrzeganie go jako zawodnika. Z materiału

dowodowego wyniku, iż negatywny wydzźwięk środowiska nie dotyczył osoby powoda, a decyzji pozwanego, uznanej za arbitralną i nieuzasadnioną. Nie przedstawiono natomiast dowodów wskazujących na to, aby decyzja ta przełożyła się na postrzeganie powoda w środowisku i wpłynęła negatywnie na ocenę jego umiejętności oraz jego osoby jako sportowca. J. W. nadal uprawia tę dziedzinę sportu i odnosi wiele sukcesów; we wrześniu 2017 roku uzyskał tytuł mistrza Polski Judo w kategorii 100 kg i wynik ten potwierdził w następnym roku.

W świetle art. 24 § 1 k.c. oraz art. 448 k.c., przesłanką przyznania środków ochrony majątkowej i niemajątkowej jest bezprawne naruszenie dobra osobistego. Brak naruszenia skutkuje odmową przyznania żądanej ochrony. Już tylko z tych względów apelacja pozwanego, zasługiwała na uwzględnienie, a podnoszony w niej zarzut naruszenia art. 448 k.c. w związku z art. 24 k.c. był zasadny. Brak naruszenia czyni bezprzedmiotowym konieczność ustalenia i analizowania, czy dane zdarzenie, które nie stanowi źródła naruszenia dóbr osobistych, było bezprawne stąd też podnoszone w apelacji pozwanego zarzuty obrazy art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 232 k.p.c. nie miały wpływu na wynik postępowania. Rozważania co do tego, czy decyzja odnośnie wyboru kandydata na Uniwersjadę była podjęta zgodnie z wewnętrznymi procedurami pozwanego, oraz ocena wykładni postanowień kryteriów kwalifikacyjnych, wobec przyjętej przez Sąd Odwoławczy koncepcji rozstrzygnięcia były bezprzedmiotowe. Z tych samych względów pominięciu podlegał wniosek dowodowy zawarty w apelacji pozwanego albowiem nie miał on znaczenia dla rozstrzygnięcia, niezależnie od okoliczności, iż był spóźniony (art.381 k.p.c.).

Skoro do naruszenia dóbr osobistych powoda nie doszło, powództwo podlegało oddaleniu, co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Apelacja powoda podlegała zatem oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. Niezależnie od tego Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, iż powód nie wykazał szkody, co było jego obowiązkiem, zgodnie z treścią art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c. W aktach sprawy brak dowodów, z których wynikałyby ponoszone przez powoda wydatki tytułem przygotowania do udziału w zawodach. Składanie na etapie postępowania apelacyjnego dowodów, które mają wykazać te wydatki należało uznać za spóźnione.

Z uwagi na precedensowy charakter sprawy oraz poczucie sprawiedliwości oparte o całokształt okoliczności sprawy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 102 k.p.c. nie obciążył powoda kosztami zastępstwa procesowego należnymi pozwanemu.

W skardze kasacyjnej, opartej na podstawie naruszenia prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) powód wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w części uwzględniającej apelację pozwanego oraz oddalającą apelację powoda i oddalenie apelacji pozwanego, ewentualnie o uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania. W ramach powołanej podstawy kasacyjnej zarzucił naruszenie: art. 23 k.c. przez błędna wykładnię oraz art. 24, art. 448 w związku z art. 24 § 1 i art. 415 w związku z art. 24 § 2 k.c. – przez ich niewłaściwe zastosowania.

Pozwany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ocena zasadności skargi kasacyjnej wymagała rozważenia w pierwszym rzędzie zarzutu naruszenia art. 23 k.c. Według skarżącego, zmiana wyroku Sądu pierwszej instancji i oddalenie powództwa przez Sąd Apelacyjny była wynikiem błędnej wykładni tego przepisu, prowadzącej do uznania, że prawo do rozwoju kariery sportowej, służące samorealizacji jednostki ludzkiej, nie stanowi dobra osobistego podlegającego ochronie przewidzianej w art. 23, art. 24 i art. 448 k.c.

Sąd Apelacyjny trafnie zauważył, że brak ustawowej definicji dobra osobistego oraz otwarty katalog dóbr wymienionych w art. 23 k.c. stwarzają pole do objęcia ochroną również dóbr osobistych (określonych wartości) odznaczających się zespołem cech zbliżonych do tych, które zostały wymienione przez ustawodawcę wprost. Dostrzegł - odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego - że potrzeba taka wynika z dynamicznego charakteru konstrukcji dóbr osobistych, podlegających zmianom stosownie do poziomu rozwoju technologicznego i cywilizacyjnego, przyjętych w społeczeństwie zasad moralnych i prawnych, rozwoju stosunków społecznych, gospodarczych a nawet politycznych (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 lipca 1993 r., I PZP 28/93, OSNCP 1994, nr 1, poz. 2). Podkreślił przy tym, że przy kwalifikacji określonego prawa jako dobra osobistego należy posługiwać się nie tylko kryterium subiektywnym, lecz przede wszystkim

obiektywnym, odwołującym się do ocen przyjętych w społeczeństwie. Stanowisko to nie budzi zastrzeżeń. Należy przy tym wskazać, że - zgodnie z poglądem dominującym w doktrynie i orzecznictwie - dobra osobiste postrzegane w kategoriach obiektywnych to wartości o charakterze niemajątkowym, ściśle związane z człowiekiem, decydujące o jego bycie, pozycji w społeczeństwie, będące wyrazem odrębności fizycznej i psychicznej oraz możliwości twórczych, powszechnie uznane w społeczeństwie i akceptowane przez system prawny (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego: z 6 maja 2010 r., II CSK 640/09, OSNC-ZD 2011, nr 1 oraz uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 19 listopada 2010 r., III CZP 79/10, OSNC 2011, nr 4, poz. 41).

Kryteria obiektywne powinny być uwzględnione zarówno wówczas, gdy chodzi o wyróżnienie określonego dobra osobistego, jak i przy ocenie, czy w konkretnym wypadku doszło do jego naruszenia. Bez określenia rodzaju dobra podlegającego ochronie nie jest możliwe stwierdzenie, że zostało ono naruszone ani zastosowanie właściwego środka ochrony (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2003 r., V CK 308/02, OSNC 2004, nr 5, poz. 82).

Sąd Apelacyjny, negując trafność oceny Sądu pierwszej instancji kwalifikującej prawo sportowca do rozwoju kariery sportowej jako elementu samorealizacji, budujące poczucie jego wartości oraz renomy wśród członków środowiska sportowego i kibiców, stwierdził, że nie została ona szerzej uargumentowana. Wyrażając zaś pogląd, że wartości te nie stanowią dobra osobistego sam szerzej go nie uzasadnił; ograniczył się w istocie do lakonicznego stwierdzenia, iż przemawia za tym konieczność wąskiego (obiektywistycznego) postrzegania katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie. Wskazał przy tym, że decyzja pozwanego, bezzasadnie pozbawiająca powoda możliwości startu w Uniwersjadzie w głównej roli mogła usprawiedliwiać jedynie jego subiektywne poczucie krzywdy. Negatywna reakcja środowiska na tę arbitralną i bezzasadną decyzję nie dotyczyła bowiem osoby powoda, lecz pozwanego. Ocena ta, co trafnie podniesiono w skardze kasacyjnej, budzi istotne zastrzeżenia. Przekonanie powoda podlegało bowiem weryfikacji przez pryzmat obiektywnych kryteriów kwalifikacyjnych ustanowionych przez pozwanego. Nie jest również jasne, dlaczego – według Sądu Apelacyjnego – zastrzeżenia wobec powołania do udziału w Uniwersjadzie innego

zawodnika w miejsce powoda, zgłoszone przez Zespół Medyczny Instytutu Sportu, trenera kadry narodowej judo oraz dyrektora sportowego Polskiego Związku Judo, nie miałyby zostać uwzględnione jako element obiektywizujący ocenę dobra, którego ochrony domagał powód. Działania te mogły przecież wskazywać na to, że w opinii ludzi rozsądnie i uczciwie myślących w środowisku powoda pozbawienie go prawa udziału w tak prestiżowych zawodach, jak Uniwersjada, a przez to możliwości realizacji założonych celów, rywalizacji i podnoszenia umiejętności, usprawiedliwia udzielenie poszukiwanej pozwem ochrony.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie zwrócono uwagę, że odwołanie się do kryteriów obiektywnych, nie oznacza, iż decydujące znaczenie ma reakcja, jaką określone zachowanie wywołuje w społeczeństwie, gdyż art. 24 k.c. nie uzależnia ochrony prawnej od tego, czy oceniane zachowanie doszło do wiadomości szerszego kręgu osób. Nie chodzi tu bowiem o reakcję społeczeństwa, lecz powszechnie akceptowaną w nim opinię (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 29 września 2010 r., V CSK 19/10, OSNC-ZD 2011, nr 2, poz. 37).

Wskazane niedostatki w ocenie charakteru dobra, którego ochrony domagał się powód, nie pozwalają skutecznie odeprzeć zarzutu naruszenia art. 23 k.c. Przed dokonaniem zaś w tym zakresie prawidłowej oceny, uwzględniającej wszystkie wskazane wyżej kryteria, roztrząsanie pozostałych zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej byłoby przedwczesne. Trafność zastosowania przepisów objętych tymi zarzutami może bowiem być rozważona dopiero w przypadku przesądzenia w sposób nie budzący wątpliwości kwestii, czy dobro osobiste mające podlegać ochronie rzeczywiście istnieje.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[ms]

